לב א מיי׳ פ״י מהל׳ נחלות

טור וש"ע ח"מ סימן קעה סעי' ד: לג ב מיי פ"ב מהל' שכנים

הל' יב ופי"ח מהל' שמיטין הל' כ טוש"ע ח"מ ס' קעג סעיף ג: לד ג ד מיי פכ"ב מהל' מלוה ולוה הל' יד סמג עשין לד טור וש"ע ח"מ

סימן קג סעיף ב:

רבינו נרשום

התם עבוד מילתא דניחא ווונט עבור מילוגא ליה ליה למוכר וניחא ליה ללוקח דמצי למיהדר בהו b) ומשו"ה מקמצין וגבי סיפא להיכא דאמר ליה

כור בל' סאה בסלע אני

מוכר לך משו"ה ראשון האשון קנה דגמר ומקני ליה כל סאה וסאה בסלע: בטלה מחלוקת. וחוזרין

וחולקין המותר בשוה:

ויתר. ואינו נוטל מז האחיז

ויתר. ואינו נוטל מן האחין כלום מחלקו: קסבר האחין שחלקו יורשין הוו. ועל היורשין כולן לפרוע חובת אביהן ולא על אחד הלכך בטלה מחלוקת וחוזרין

בטרה מהדוקה החדרין הור. כל אחד מוכר לאחיו חלקו בשביל חלקו המגיע וכלוקחין זה מזה שלא

באחריות דמי ואי טריף בעל

באחריות דמי ואי טריף בעל חוב חלקו של אחד מהן אין חוזר הנטרף ליטול מאחין כלום אלא ויתר והפסיד: רב אסי אמר. זה אח שלא נטרף נותן לו רביע מחלקו

היכי דלקוחות

35

הלכה א סמג עשיו לו

יב ופי"א מהל׳

ג) ל"ל חלך ועשה],

גליון הש"ם

ומרא מחתהא ליה. ווי גבו א מספקא דיה. ע" לעיל דף סב ע"ב חוס' ד"ה איממר:

הגהות הב"ח

(h) רשב"ם ד"ה מילתא מליעתא וכו' מודו דשוה מנה נמצא הך דאמר עשרים הוה יחיד ובטל במיעוטו יחרוייהו של עשרים ושל מנה נמי מודו דאינו שוה טפי ממנה ונמצא הך דאמר שלשים הוה יחיד ובטל במעוטו ונכחה בעיני: (ב) תום' ד"ה רב וכו'

מוסף רש"י

האחים שחלקו. קרקע (ב״ק ט.). בטלה מחלוקת. מותה חלוקה בטלה וחוזרים וחולקים בשוה החלק הנשאר ויתר. אבל רביע בקרקע. יחזיר לו רביע מלהו או הרהע או מעות. במעות, כמו דתנן ביבמות ונ:) חלד ועשה בה מאמר (כ) חלץ ועשה כה מחמר ותן גע ובעל (שם). יררשין הן. ועל שניהם לפרוע, הלכן מחלית חלקו יחזיל לו (שם). אי לקוחות הוו. וחץ לו עליו כלום, הלכך רביע מחומו חלק המגיעו יפרע דה"ל ספק ממון וכל ממון המוטל או בהרחע או במעות. ל"א ו בקרקע אז במטוח. נ״א ורביע במעוח ממש, לבד רביע בקרקע (והיינו הרי הן כקרקע) מספקא ליה אי כיורשין דמו וחייב להחזיר לו מחלים חלקו קרקע ולא יכול לסלקו במעוח, אי כלקוחות לסלקו במעוח, אי כלקוחות נסנקו במעום, חי כנקוחות דמו ומיהו כלוקח באחריות דמי וחייב להחזיר לו מחלית מה שאיבד, אבל במעות יכול לסלקו, הלכך יחזיר רביע בקרקע כיורשים ורביע

מוסף תוספות

א. והלא הנכסים ערביז י וכולן נכנסו תחת הבעלים. שמתרן. ב. דכיון דבעל חוב עליה דידיה הדר ולא הו"ל מעות לסלקו איז

ומשני התם. גבי מקח וממכר עבוד רבנן מילתא כו' כלומר לכך תקנו ואמרו חכמים שיוכל לחזור עד שימשוך כל מקחו דבתר דעת הלוקח והמוכר אזלי רבנן דהכי ניחא לתרוייהו ניחא ליה ללוקח שטר חוב בכור נותן פי שנים וי"ל דהכא מיירי כגון דעשאו אפותיקי שיוכלו שניהן לחזור עד גמר משיכת כל המקח שאם תיזול יוכל

הלוחח לחזור וגם ניחא ליה למוכר

וממון המוטל בספק חולקין: ורביע

גמליאל ש ועשה מאמר ונתן גט ובעל ואמרינן או או קתני. והכי פירושו

שאם מוקיר במוך כך יחזור בו הלכך לדעת כן מכר מוכר וקנה לוקח שיחזרו בהן אפי׳ בסאה אחרונה ובסיפא דמילתיה דקאמר ראשון ראשון קנה היינו לפי שכל סאה וסאה משמשכו נגמרה סחורתו אבל גבי חלוקת קרקע ודאי ניחא להו להפטר מהר זה מזה ויזכה כל אחד ואחד בחלקו ויטרח בו דקדירה דבי שותפי לא חמימא ולא קרירא והלכך התם קם דינא: ה"ג האחין שחלקו. ובשני לחין מיירי ומיהו ה"ה לג': וכא בעל חוב. דאבוהון: בטלה מחלוקת. אותה חלוקה בטלה וחוזרין וחולקין בשוה מן הנשחר: ויתר. הפסיד ואינו חוזר על אחיו כלל: ורב אסי אמר. לא בטלה מחלוקת ליטול מחלה מחלה אחיו כרב וגם לא ויתר כשמואל לגמרי אלא נוטל רביע קרקע משדה אחיו דהיינו חצי חציו או רביע יתן לו אחיו מעות דמלי אמר ליה אנא הוי מסליקנא ליה לבעל חוב בווזי שהרי לא נתחייב לו אבי כי אם זוזי ולדידך נמי זוזי משלימנא. וטעמא מפרש לקמיה דמספקא ליה אי כרב אי כשמואל תשעין

וניחא ליה ללוקה יאיתמר אחין שחלקו ובא בעל חוב ונטל חלקו של אחד מהן רב אמר אבמלה מחלוקת ושמואל אמר ויתר יורב אםי אמר נומל רביע בקרקע ורביע במעות רב אמר במלה מחלוקת קא סבר האחין שחלקו יורשין הן ושמואל אמר ויתר קא סבר האחין שחלקו בלקוחות הוו וכלוקה שלא באחריות דמי רב אסי סמספקא ליה אי יורשין הוו אי לקוחות הוו הלכך נומל רביע בקרקע ורביע במעות אמר רב פפא הלכתא בכל הני שמעתתא מקמצין אמימר אמר במלה מחלוקת והלכתא במלה מחלוקת: תנו רבנן שלשה שירדו לשום אחד אומר במנה ושנים אומרים במאתים אחד אומר במאתים ושנים אומרים במנה יבטל יחיד במיעוטו אחד אומר במנה ואחד אומר בעשרים ואחד אומר בשלשים ינדון במנה רבי אליעזר ברבי צדוק אומר נדון בתשעים אחרים אומרים עושין שומא ביניהן ומשלשין מאן דאמר נדון במנה מילתא מציעתא רבי אליעזר בר' צדוק אומר נדון בתשעים קא סבר הא ארעא

התם עבוד רבנן מילתא דניחא ליה למוכר

לסלוקי לבעל חוב בזוזי: רב אמר במלה מחלוקת. משמע דאי בעי לסלוקי בזוזי לא מלי ולהכי נמי מפרש טעמא דרב דיורשין הוו דאי כלקוחות באחריות הוו אמאי בטלה מחלוקת הא מצי לסלוקי בזוזי ותימה דמאי שנא מדרב אסי דאותו רביע שהוא נוטל מכח יורשין קאמר רב אסי דיכול לסלקו במעות ושמא פליגי רב ורב אסי בסברא זו דאפי׳ אי כיורשין הוו מצי לסלוקי בזוזי לרב אסי משום דאמר ליה אנא לבעל חוב נמי מסליקנא בזוזי ורב אינו חושש לאותה סבראב וא״ת מ״מ יתן לו מעות ויפדה הקרקע מיד בעל חוב דקי"ל בהמפקיד (שם דף לה.) דשומא הדרא לעולם וי"ל דנפקא מינה היכא דובנה או אורתה (ט דאמר התם דלא הדרא:

ובא בעל חוב ומרף חלקו של אחד מהן. וא"ת היאך טרף כל

מכל אחד חלקו המגיעו כדתניא ביש נוחלין (לקמן דף קכד.) יצא עליהן

חלקו של אחד מהן הא כולן חייבין לפרוע חוב אביהן א ויטול

ולא כאפותיקי דהמקבל (ב"מ דף קי:) דקאמר התם שאינו יכול לסלקו

בווזי דא"כ לרב אסי אמאי נוטל

רביע במעות דמשמע דהוי מלי

ורב אםי מספקא ליה אי כיורשין דמי אי כלקוחות דמי. ופירש ההונט׳ שלא באחריות ותימה לרשב״א מנא ליה הא דילמא ודאי לאו כיורשין דמו אלא מספקא אי כלקוחות

במעות. כמו או רביע מעות וכדתנן במס' יבמות (דף נ.) בפרק רבן - באחריות דמו או שלא באחריות דמו לכך נראה כפירוש שני שנקונטרס: והלבתא במלה מחלוקת. הכא משמע דקי"ל דיש ברירה מדפסקינן כרב ובסוף השולח (גיטין דף מח.) פירשתי:

. בקרקע ורביע במעות דהיינו . חצי חלקו. מספקא ליה אי יורשין הוו או לקוחות הוו. כלומר הא ודאי פשיטא ליה לרב אסי דכל לקוחות באחריות הן אבל הא מספקא ליה אי כיורשין הוו וכי היכי דיורשין לא מצי מיסלקי לבעל חוב אלא בקרקע גופה האי נמי הכי שקיל קרקע ואי כלקוחות . הוי דכי . באחריות אתי בעל וקא טריף לה מיניה ואתי לוקח למיהדר על המוכר מצי מסלק להו מוכר בזוזי הכא נמי האי יורש והואיל דמספקא ליה אי כיורשין הוו אי כלקוחות הוו נוטל רביע בקרקע כיורש ורביע במעות כלוקח: אמר רב פפא הלכתא בכל הני שמעתתא [מקמצין]. דאמרינז לעיל בבא להז אח ממדינת הים ובהא האחין למכור למזונות אשה או ליתומיז או לפרוע לבעל חוב: אחד אומר במנה. שוה שהן כ״ה סלעים שהן ק׳ דינר: וא׳ אומר בכ׳ סלע. דהיינו פ׳ דינר: ואחד אומר בל' סלעים. שוה דהיינו עים. שוה ז ק״כ דינר נידון הקרמי ריי ורקע במנה. ומאן דאמר מילתא מציעת׳ שזה אמר כ׳ סלעים והשלישי ל' והשני הממוצע ביניהן מנה דהיינו כ״ה סלע. ור׳ אליעזר בר׳ צדוק לא נקיט ההוא דאמר בל' אלא הני תרי קמאי דחד אמר בכ' וחד אמר במנה ולהכי אמר תשעים דהיינו מילתא מציעתא בין

א) נראה פשוט דחסר כאן בדברי רבינו ולייל אבל בבי אחין שחלקו ובא להם אח ממדינת הים דלא שייך סברא זו משו"ה מקמצין וגבי סיפא

יחזיר לו רביע חלקו או קרקע או מעות: יורשין הוו. תורת יורשין יש עליהם לפרוע בין כולן חובת אביהן דמשום חלוקה לא דמתורת איסתלוק מקרקעי דידהו מבעל חוב דאבוהון דסבירא ליה לרב יש ברירה הוברר הדבר שזכה כל אחד בחלק הראוי לו ונמצא דלא לקחו זה מזה כלום. והוא הדין לענין חזרה ביובל דאיכא למאן דאמר [בכורום נב:] האחין שחלקו לקוחות הן ומחזירין זה לזה ביובל לרב אין מחזירין וכיון דיורשין הוו הלכך מחליח חלקו יחזיר לו: **כלקוחום דמו**. דאין ברירה ונמלא שכל אחד נטל חלק אחיו וכאילו החליפו זה בחלקו של זה דמי והיינו לקוחות וכיון דלקוחות נינהו הא ודאי כלוקח שלא באחריות דמו כאילו אמרו זה לזה איני מקבל אחריות חלקך עלי דמי דמסתמא לא מקבלי. דאע"ג דגבי מוכר קרקע לחבירו קיימא לן וַב"מ טו:] אחריות טעות סופר הוא אם לא פירש בשטר המכירה הני מילי היכא דובין קרקע מחבריה דלא שדי איניש זוזי בכדי אבל לגבי ירושת אחין דכל אחד נוטל חלקו בההיא הנאה דאיהו לא מקבל אחריות על של חבירו גמר ומקנה ליה לחבירו חלקו לגמרי שלא יקבל חבירו אחריותו עליו ולא חשתעבד לו שדהו כי היכי דדידיה לא משעבדה לחבירו: מספקה ליה. אי כיורשין דמו וחייב להחזיר מחלים חלקו כרב דעל שניהם לפרוע חובת אביהן או כלקוחות דמו ואינו חייב כלום הלכך יפרע רביע לאחיו מן השדה הנשאר לו דממון המוטל בספק חולקין או רביע מעות יחזיר לו דאמר ליה אנא הוו לי זוזי והוה מסליקנא ליה בוחי ובשביל עניותך לא אפסיד נחלמי. לשון אחר פירש רבינו זקני בבבא קמא בפרק ראשון וַדף ט.ן ורביע במעות ממש לבד רביע בקרקע דהיינו כל חלקו בין קרקע ומעות ומספקא ליה אי כיורשין דמו וחייב להחזיר מחלית חלקו בקרקע ולא יוכל לסלקו במעות או כלקוחות דמו ומיהו כלוקח באחריות דמי וחייב להחזיר לו מחצית מה שאבד אבל במעות יכול לסלקו הלכך יחזיר רביע קרקע כיורשין ורביע במעות כמוכר באחריות ותפוס לשון ראשון. כך פירש רבינו וכן הוא שאין ממש בהאי לשון אחרון דכל היכא דפליגי בגמרא תלחא תנאי או תלחא אמוראי כי האי גוונא שהאחד ספק לו הלכה כדברי מי מן השנים הרי הוא רגיל לתפוס כדברי שניהם במקצת סבירא ליה כי האי ובמקצת סבירא ליה כאידך אבל הכא כיון דמחייב ליה רב אסי להחזיר כל חלקו כרב בין קרקע ומעות אם כן במאי קאי כשמואל הא רב ושמואל לא פליגי בהכי אם יסלקנו בקרקע או במעות אלא אם יחזיר לו חלקו אם לאו: בכל הני שמעססא מקמנין. בשני אחין שחלקו ובא להן אח ובאחין שחלקו ובא בעל חוב ונטל חלקו של אחד מהן שיקמיך מחלקו ויתן לזה חלי השדה כרב דכיורשין דמו ומיהו לא בטלה מחלוקת לחזור ולחלוק בגורל אלא בלא גורל ויתן לו חלי השדה מאיזה לד שירלה ובלבד שיהא שוה כאידך חליה: והלכחא בעלה מחלוקת. היכא דחלקו שנים לשני חלקים ואחר כך בא להן אח ממדינת הים או חלקו ובא בעל חוב ונטל חלקו של אחד מהם אי נמי אי טעו בחלוקה לחלוק ביניהן שדה שגול אביהן ונמלא יולאה מתחת יד אחד מהן ונמצא שמתחלה נטל האחד יותר מחבירו דחוזרים וחולקין בשוה דדמיא לבעל חוב שנטל חלקו של אחד מהן דחוזרין וחולקין בשוה וה״ה אם נטל חלי חלקו שלריך להפיל גורלות על הכל דלא פליג רב בנטל בעל חוב חלקו של אחד מהם בין כולו לחליו. ושמעינן נמי מהכא דהאחין שחלקו כיורשין דמו ולא כלקוחות: שלשה שירדו לשום. נכסי יתומין למזון האשה והבנות ואין שומת בית דין בפחות מג': אחד אומר במנה. דהיינו מאה זוזי ושנים אומרים במאמים או אחד אומר במאמים ושנים אומרים במנה: בעל יחיד במיעוטו. כלומר בטלו דברי היחיד מפני שהוא המעט וכחיב (שמות כג) אחרי רבים להטות: אחד אומר במנה. דהיינו כ"ה סלעים: ואחד אומר בעשרים סלעים. דהיינו ה' סלעים פחות: ואחד אומר בשלשים. דהיינו חמשה סלעים יותר: סידון במנה. טעמא דכולהו מפרש ואזיל לקמיה: בעשרים. היינו פ' דינר: בשלשים. הם מאה ועשרים דינר: בל' דינר. מן החמש סלעים שיש בין שנים הפחותין לוקחין החצי דהיינו י' דינרים ומוסיפין על של שמונים: **עושין שומא ביניהן ומשלשין.** כלומר חושבין בכמה חלוקים דהיינו ארבעים דינר שיש בשלשים יותר מאותו שאתר עשרים ומאותן ארבעים תידון בשליש דהיינו שלשה עשר דינר ושליש דינר על שמונים. וטעמא מפרש לקמיה (ש"בן: **מילהא מליעהא.** דבר השוה הכרע בין שניהם הוסיף ה' על הממעיט ופוחת חמשה מן המרבה ובדין הוא דמידון כוותיה במנה דהא תרוייהו של שלשים ושל מנה מודו דשוה מנה לש. ונראה בעיני דהוא הדין אם אמר בכ״ח סלעים דלא הוי מציעתא כל כך: